

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРАВДЕ**

НАЦРТ

**ЗАКОН
О СУДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

Бања Лука, мај 2011. године

ЗАКОН О СУДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

I ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се организација, надлежност и функционисање основних судова, окружних судова, окружних привредних судова, Вишег привредног суда и Врховног суда Републике Српске (у даљем тексту: Врховни суд).

Члан 2.

Судску власт у Републици Српској врше судови који су самостални и независни у оквиру дјелокруга и надлежности одређене законом.

Члан 3.

- (1) Судови су самостални и независни од законодавне и извршне власти и забрањен је сваки облик утицаја на доношење судских одлука.
- (2) Судови у свом раду поступају непристрасно и одлуке доносе у разумном року.
- (3) Нико не смије утицати на независност и непристрасност судије при одлучивању у предметима који су му додијељени.

Члан 4.

Свако у Републици Српској дужан је да поштује правоснажну и извршну судску одлуку.

Члан 5.

Судови се оснивају и укидају законом.

Члан 6.

Судови штите права и слободу загарантоване Уставом Босне и Херцеговине, Уставом Републике Српске и законом, те обезбјеђују уставност и законитост и осигуравају јединствену примјену закона, равноправност и једнакост свих пред законом.

Члан 7.

Судску одлуку може преиспитивати само надлежни суд поводом правних лијекова у поступку прописаним Уставом и законом.

Члан 8.

Одлуке судова Републике Српске су обавезујуће и извршне на територији Републике Српске и Босне и Херцеговине.

Члан 9.

- (1) Рад судова је јаван, уколико није другачије одређено законом.
- (2) Јавност рада суда обезбјеђује се јавним расправљањем пред судовима, објављивањем састава суда, давањем обавјештења јавности у току судског поступка, под условима предвиђеним законом.
- (3) Јавност рада може се остваривати и објављивањем судских одлука и других информација од интереса за јавност, уз претходно уклањање личних података.

Члан 10.

- (1) Судови суде као судије појединци или у вијећима судија, односно вијећима судија и судија поротника.
- (2) Састав вијећа одређује се посебним законима.

Члан 11.

- (1) Службени језици који се користе у судовима су језик српског, језик бошњачког и језик хрватског народа, а службена писма су ћирилица и латиница.
- (2) Суд води поступак и доноси одлуке на језику којим се служи судија у поступку или језику који одреди предсједник вијећа, с тим да ће се странци на њен захтјев обезбиједити превод на рочишту или превод одлуке суда на језик којим се странка служи у поступку, и то у кривичном поступку на трошак суда, а у свим осталим поступцима на трошак странке.
- (3) Странке могу писмена упућивати суду на било којем од службених језика.

Члан 12.

- (1) Судије имају службене легитимације, које издаје Министарство правде (у даљем тексту: Министарство).
- (2) Правилник о облику и изгледу службене легитимације из става 1. овог члана доноси министар правде (у даљем тексту: министар).

Члан 13.

- (1) Судије у току суђења и приликом јавног објављивања одлука носе тогу.
- (2) Високи судски и тужилачки савјет прописује изглед судске тоге, а набавку и расподелу обезбјеђује Министарство.

Члан 14.

(1) Судије, стручни сарадници, виши стручни сарадници, и радници суда не смију испољавати било какву вјерску, политичку, националну или другу припадност за вријеме обављања службених дужности.

(2) Ознаке вјерске, политичке, националне или друге припадности не смију се истицати на судској згради или просторијама суда.

Члан 15.

Судови имају печат у складу са законом.

Члан 16.

(1) Судови су дужни да међусобно сарађују, као и са државним органима и страним судовима.

(2) Судови у Босни и Херцеговини пружају међусобно правну помоћ у предметима из своје надлежности у складу са законом.

(3) Државни органи и правна лица која врше јавна овлаштења, дужни су да судовима на њихов захтјев благовремено доставе списе, исправе и друге податке потребне за вођење судског поступка.

(4) Судови међународну правну помоћ пружају у складу са међународним актима или по основу начела реципроцитета.

II ВРСТЕ, ОРГАНИЗАЦИЈА И НАДЛЕЖНОСТ СУДОВА

Члан 17.

(1) Судску власт у Републици Српској врше судови опште и посебне надлежности.

(2) Судови опште надлежности су основни судови, окружни судови и Врховни суд.

(3) Судови посебне надлежности су окружни привредни судови и Виши привредни суд.

Члан 18.

Основни судови оснивају се за подручје једне или више општина.

Члан 19.

Окружни судови оснивају се за подручје два или више основних судова.

Члан 20.

Окружни привредни судови, као првостепени, оснивају се за подручје које покривају окружни судови.

Члан 21.

- (1) Виши привредни суд, као другостепени, оснива се за територију Републике Српске.
- (2) Сједиште Вишег привредног суда је у Бањој Луци.

Члан 22.

- (1) Врховни суд је највиши суд у Републици Српској.
- (2) Сједиште Врховног суда је у Бањој Луци.

Члан 23.

- (1) Судови обављају послове из своје надлежности у свом сједишту.
- (2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, из разлога ефикасности, смањења трошкова или других оправданих разлога, основни судови могу послове из своје надлежности обављати и ван сједишта.

Члан 24.

- (1) Суд може одредити да се одржавају судски дани, ради вођења поступака или обављања других послова у мјестима која се налазе на подручју суда или ван сједишта суда.
- (2) Предсједник суда доноси одлуку о мјесту и времену одржавања судских дана.
- (3) Мјесто и вријеме одржавања судских дана објављује се на огласној табли суда, као и на огласној табли у згради у којој се одржавају судски дани.

Члан 25.

- (1) Одјељење ван сједишта суда оснива се и укида законом.
- (2) Одјељење ван сједишта суда је трајно смјештено у мјесту које се налази на подручју суда, а ван његовог сједишта.
- (3) У одјељењу ван сједишта суда, суд по правилу обавља све послове из своје надлежности за подручје за које је одјељење основано.
- (4) Радом одјељења ван сједишта суда руководи предсједник суда.

Члан 26.

- (1) Основни судови су:
 - а) Основни суд у Бањој Луци за подручје Града Бања Лука и општине Лакташи,
 - б) Основни суд у Бијељини за подручје општина Бијељина, Угљевик и Лопаре. Основни суд у Бијељини има одјељење ван сједишта суда у Лопарама за подручје општине Лопаре,
 - в) Основни суд у Вишеграду за подручје општина Вишеград, Рудо, Рогатица и Устипрача. Основни суд у Вишеграду има одјељење ван сједишта суда у Рогатици за подручје општине Рогатица,
 - г) Основни суд у Власеници за подручје општина Власеница, Шековићи, Хан Пијесак и Милићи,

- д) Основни суд у Градишци за подручје општина Градишка и Србац. Основни суд у Градишци има одјелење ван сједишта суда у Српцу, за подручје општине Србац,
- ђ) Основни суд у Дервенти за подручје општина Дервента и Брод. Основни суд у Дервенти има одјелење ван сједишта суда у Броду за подручје општине Брод.
- е) Основни суд у Добоју за подручје општина Добој и Петрово,
- ж) Основни суд у Зворнику за подручје општина Зворник и Осмаци,
- з) Основни суд у Котор Варошу за подручје општина Котор Варош, Челинац и Кнежево,
- и) Основни суд у Модричи за подручје општина Модрича, Вукосавље, Шамац, Пелагићево и Доњи Жабар. Основни суд у Модричи има одјелење ван сједишта суда у Шамцу за подручје општине Шамац, Пелагићево и Доњи Жабар,
- ј) Основни суд у Мркоњић Граду за подручје општина Мркоњић Град, Шипово, Језеро, Источни Дрвар, Петровац, Купрес у Републици Српској и Рибник,
- к) Основни суд у Новом Граду за подручје општина Нови Град, Костајница и Крупа на Уни,
- л) Основни суд у Приједору за подручје општина Приједор, Оштра Лука и Козарска Дубица. Основни суд у Приједору има одјелење ван сједишта суда у Козарској Дубици за подручје општине Козарска Дубица,
- љ) Основни суд у Прњавору за подручје општине Прњавор,
- м) Основни суд у Сокоцу за подручје општина Соколац, Источни Стари Град, Пале, Источно Ново Сарајево, Источна Илиџа и Трново. Основни суд у Сокоцу има одјелење ван сједишта суда у Источном Сарајеву за подручје општина Источно Сарајево, Источна Илиџа и Трново,
- н) Основни суд у Теслићу за подручје општине Теслић,
- њ) Основни суд у Требињу за подручје општина Требиње, Љубиње, Берковићи, Билећа, Источни Мостар, Невесиње и Гацко. Основни суд Требиње има одјелење ван сједишта суда у Невесињу за подручје општина Невесиње, Гацко и Источни Мостар,
- о) Основни суд у Фочи за подручје општина Фоча, Калиновик и Чајниче,
- п) Основни суд у Сребреници за подручје општина Сребреница и Братунац,
- р) Основни суд у Лопарама за подручје општине Лопаре,
- с) Основни суд у Српцу за подручје општине Србац,
- т) Основни суд у Броду за подручје општине Брод,
- ћ) Основни суд у Шамцу за подручје општине Шамац, Пелагићево и Доњи Жабар,
- у) Основни суд у Козарској Дубици за подручје општине Козарска Дубица,
- ф) Основни суд Невесиње за подручје општине Невесиње и
- х) Основни суд Рогатица за подручје општине Рогатица.

(2) У прекршајним предметима из области пореза и царина мјесно су надлежна прекршајна одјелења основних судова у Бањалуци, Бијељини, Добоју, Требињу и Сокоцу.

Члан 27.

Окружни судови су:

- а) Окружни суд у Бањој Луци за подручје основних судова у Бањој Луци, Градишци, Котор Варошу, Приједору, Прњавору, Новом Граду, Мркоњић Граду, Лакташима, Српцу и Козарској Дубици,
- б) Окружни суд у Бијељини за подручје основних судова у Бијељини, Зворнику, Сребреници и Лопарама,
- в) Окружни суд у Добоју за подручје основних судова у Добоју, Дервенти, Модричи, Теслићу и Броду,

- г) Окружни суд у Тебињу за подручје основних судова у Требињу и Фочи и
- д) Окружни суд у Источном Сарајеву за подручје основних судова у Сокоцу, Вишеграду и Власеници.

Члан 28.

Окружни привредни судови су:

- а) Окружни привредни суд у Бањој Луци, за подручје које покрива Окружни суд у Бањој Луци,
- б) Окружни привредни суд у Бијељини за подручје које покрива Окружни суд у Бијељини,
- в) Окружни привредни суд у Добоју, за подручје које покрива Окружни суд у Добоју,
- г) Окружни привредни суд у Требињу, за подручје које покрива Окружни суд у Требињу и
- д) Окружни суд у Источном Сарајеву за подручје које покрива Окружни суд у Источном Сарајеву.

1. Стварна надлежност

Члан 29.

Основни суд надлежан је да у првом степену суди:

а) у кривичним предметима:

- 1) за кривична дјела за која је законом прописана као главна казна – новчана казна или казна затвора до десет година, ако посебним законом није одређена надлежност другог суда,
- 2) за кривична дјела за која је посебним законом одређена надлежност основног суда,
- 3) за кривична дјела за која је Суд Босне и Херцеговине пренио надлежност на основни суд,
- 4) у свим кривичним поступцима против малољетника,
- 5) да поступа током истраге и након подизања оптужнице у складу са законом,
- 6) да одлучује о ванредним правним лијековима када је то законом превиђено,
- 7) да одлучује о брисању осуде и престанку мјера безбједности и правних посљедица осуде, на основу судске одлуке,
- 8) да поступа по молбама за помиловање у складу са законом,

б) у грађанским предметима:

- 1) у свим грађанским споровима,
- 2) у ванпарничном поступку,

в) у прекршајним предметима:

- 1) у свим прекршајним предметима,
- 2) о захтјевима за понављање прекршајног поступка,

г) у другим предметима:

- 1) да спроводи извршни поступак, ако законом није другачије одређено,
- 2) да одређује мјере обезбјеђења, ако законом није другачије одређено,

- 3) да рјешава у посебним поступцима, ако законом није другачије одређено,
- 4) да води земљишне књиге и обавља земљишно-књижне послове,
- 5) да пружа правну помоћ судовима у Босни и Херцеговини,
- 6) да врши послове међународне правне помоћи, ако законом није одређено да неке од тих послова врши окружни суд,
- 7) да врши послове уписа регистрације удружења грађана и
- 8) да врши друге послове одређене законом.

Члан 30.

- (1) Окружни суд надлежан је да у првом степену суди:
 - а) за кривична дјела за која је законом прописана казна већа од десет година или дуготрајни затвор, ако законом није одређена надлежност другог суда,
 - б) да поступа у току истраге и након подизања оптужнице у складу са законом,
 - в) да суди за кривична дјела за која је Суд Босне и Херцеговине пренио надлежност на окружне судове,
 - г) да одлучује у свим управним споровима и то према сједишту првостепеног управног органа, као и о захтјевима за заштиту слобода и права утврђених уставом, ако су такве слободе и права повријеђена коначним појединачним актом или радњом службеног лица у органима управе, односно одговорног лица у предузећу, установи или другом правном лицу, када за заштиту тих права није обезбијеђена друга судска заштита,
- (2) Окружни суд у другом степену одлучује о:
 - а) жалбама против одлука основних судова,
 - б) другим редовним и ванредним правним лијековима, ако је то одређено законом,
- (3) Остала надлежност окружног суда је да:
 - а) рјешава о сукобу мјесне надлежности између основних судова са свог подручја у складу са законом,
 - б) одлучује о преносу мјесне надлежности са једног основног суда на други основни суд на свом подручју,
 - в) одлучује о брисању осуде и престанку мјера безбједности и правних посљедица осуде, на основу судске одлуке,
 - г) поступа по молбама за помиловање у складу са законом,
 - д) рјешава о признању одлука страних судова, страних трговачких судова и страних арбитража,
 - ђ) пружа међународну правну помоћ у кривичним предметима и
 - е) врши друге послове одређене законом.

Члан 31.

У саставу Окружног суда у Бањој Луци постоји посебно самостално специјализовано одјељење, са надлежношћу за одређена кривична дјела прописана посебним законом, са мјесном и стварном надлежношћу на територији Републике Српске.

Члан 32.

Окружни привредни судови у првом степену одлучују:

- а) у парничним и ванпарничним споровима који се односе на права и обавезе по основу правног промета робе, услуга, вриједносних папира, власничких и других стварних права на некретнинама, као и на права и обавезе проистекле из вриједносних папира, у којима су обје странке у поступку правно или физичко лице, које у својству самосталног предузетника и у другом својству обавља привредну или другу регистровану дјелатност у виду основног или допунског занимања,
- б) у споровима који се односе на бродове и на пловидбу на унутрашњим водама, као и у споровима на које се примјењује пловидбено право, осим спорова о превозу путника,
- в) у споровима који се односе на авионе, као и у споровима на које се примјењује ваздухопловно право, осим спорова о превозу путника,
- г) у споровима из ауторског права, сродних права и права индустријске својине,
- д) у споровим насталим поводом дјела за која се тврди да представљају нелојалну конкуренцију или монополистички споразум,
- ђ) у поступцима стечаја и ликвидације, у складу са законом, као и у свим споровима који настану у току и поводом спровођења поступка стечаја и ликвидације,
- е) у пословима регистрације правних лица или самосталних предузетника уређених Законом о упису пословних субјеката у судски регистар,
- ж) о спровођењу извршног поступка по правоснажним извршним судским одлукама привредних судова,
- з) о спровођењу извршног поступка по вјеродостојним исправама у којима су обје странке у поступку правна лица или физичка лица која у својству самосталног предузетника или у другом својству обављају привредну или другу регистровану дјелатност у виду основног или допунског занимања и по извршним нотарским исправама у којима су обје странке у поступку, правна лица,
- и) о одређивању мјера обезбјеђења,
- ј) о пружању правне помоћи судовима у Републици Српској и Босни и Херцеговини из своје надлежности,
- к) о обављању послова међународне правне помоћи из своје надлежности,
- л) о споровима који настану страним улагањем и
- љ) о обављању и других послова уређених законом.

Члан 33.

Виши привредни суд надлежан је да:

- а) одлучује о жалбама против одлука окружних привредних судова, а у првом степену и о другим стварима одређеним законом,
- б) одлучује о сукобу надлежности и о преношењу надлежности окружних привредних судова,
- в) утврђује правне ставове ради јединствене примјене закона из надлежности окружних привредних судова и
- г) обавља друге послове одређене законом.

Стварна надлежност Врховног суда

Члан 34.

Врховни суд належаан је да:

- а) одлучује о редовним правним лијековима против одлука окружних судова, ако је то законом одређено,
- б) одлучује о ванредним правним лијековима против правоснажних одлука судова, када је то законом одређено,
- в) одлучује о правним лијековима против одлука својих вијећа, ако законом није другачије одређено,
- г) заузима начелне ставове према питањима за која оцијени да су од значаја за јединствену примјену закона у Републици Српској:
 - 1) о заузимању начелних ставова Врховни суд одлучује на општој сједници,
 - 2) начелне ставове Врховни суд заузима на проширеној сједници у присуству по једног представника из сваког окружног суда,
- д) начин рада опште и проширене сједнице уређује правилником предсједник Врховног суда,
- ђ) рјешава сукобе надлежности између судова, ако законом није другачије одређено,
- е) одлучује о преношењу мјесне надлежности с једног суда на други суд, када је то одређено законом и
- ж) разматра актуелна питања судске праксе, анализира потребе за стручним усавршавањем судија, стручних сарадника и виших стручних сарадника и обавља друге послове одређене законом.

III УСЛОВИ И МАНДАТ ЗА ВРШЕЊЕ СУДИЈСКЕ ФУНКЦИЈЕ

Члан 35.

За судију може бити именовано лице које испуњава сљедеће опште услове:

- а) да је држављанин Босне и Херцеговоине,
- б) да је интелектуално и физички способно да обавља функцију судије,
- в) да има диплому правног факултета из Босне и Херцеговине или бивше СФРЈ до 06. априла 1992. године, или неког другог правног факултета, под условом да је диплома коју је издао тај факултет нострификована у складу са законом и
- г) да има положен правосудни испит у Босни и Херцеговини или у бившој СФРЈ до 06. априла 1992. године или у некој другој држави под условом да је увјерење о положеном правосудном испиту нострификовано у складу са законом.

Члан 36.

За судију основног суда може бити именовано лице које осим услова из члана 35. овог закона има најмање три године искуства у раду на правним пословима, након положеног правосудног испита.

Члан 37.

(1) Предсједник основног суда именује се из реда судија тог суда, који има доказане руководне и организационе способности за рад у правосуђу.

(2) Предсједник суда именује се на мандат од четири године и може бити поново именован.

Члан 38.

За судију окружног суда може бити именовано лице које осим услова из члана 35. овог закона има најмање пет година искуства у раду на пословима судије, тужиоца, адвоката или другог релевантног правног искуства, након положеног правосудног испита.

Члан 39.

(1) Предсједник окружног суда именује се из реда судија тог суда, који има доказане руководне и организационе способности за рад у правосуђу.

(2) Предсједник суда именује се на мандат од шест година и може бити поново именован.

Члан 40.

За судију окружног привредног суда може бити именовано лице које осим услова из члана 35. овог закона има најмање пет година искуства на пословима судије, тужиоца, адвоката или другог релевантног правног искуства, након положеног правосудног испита.

Члан 41.

(1) Предсједник окружног суда именује се из реда судија тог суда који има доказане руководне и организационе способности за рад у правосуђу.

(2) Предсједник суда именује се на мандат од шест година и може бити поново именован.

Члан 42.

За судију Вишег привредног суда може бити именовано лице које осим услова из члана 35. овог закона има најмање шест година искуства на пословима судије, тужиоца, адвоката или другог релевантног правног искуства, након положеног правосудног испита.

Члан 43.

(1) Предсједник Вишег привредног суда именује се из реда судија тог суда који има доказане руководне и организационе способности за рад у правосуђу.

(2) Предсједник суда именује се на мандат од шест година и може бити поново именован.

Члан 44.

За судију Врховног суда може бити именовано лице које осим услова из члана 35. овог закона има најмање осам година искуства у раду на пословима судије, тужиоца, адвоката или другог релевантног правног искуства, након положеног правосудног испита.

Члан 45.

(1) Предсједник Врховног суда бира се из реда судија тог суда који посједује доказане руководне и организационе способности за рад у правосуђу.

(2) Предсједник се именује на мандат од шест година и може бити поново именован.

Члан 46.

(1) Судије се именују на мандат неограниченог трајања и мандат им може престати на лични захтјев, кад наврше старосну доб прописану за обавезан одлазак у пензију или кад буду разријешени дужности из разлога који су утврђени законом.

(2) Старосна доб за обавезан одлазак у пензију за све судије је 70 година живота.

IV УНУТРАШЊА ОРГАНИЗАЦИЈА СУДОВА

Члан 47.

(1) Суд има предсједника суда.

(2) Предсједник суда обавља послове судске управе у складу са законом и Правилником о унутрашњем судском пословању.

(3) Предсједник суда одговоран је за руковођење цјелокупним судом и судском управом.

(4) Предсједник представља суд пред другим органима и организацијама.

(5) Предсједник суда може поједине своје надлежности пренијети на судије или овлаштене раднике суда.

(6) У случају спријечености, предсједник суда ће одредити судију који ће га мијењати у његовом одсуству.

(7) Уколико предсједник суда из било којих разлога не може да обавља дужност предсједника суда, из реда судија тог суда, именује се вршилац дужности предсједника суда, на мандат од шест мјесеци, с тим што у оправданим случајевима тај мандат може бити продужен за још шест мјесеци.

Члан 48.

(1) Судови који имају седам или више судија могу имати секретара суда.

(2) За секретара суда може бити именован дипломирани правник који има најмање пет година радног искуства у струци и одговарајуће искуство на организационим пословима.

Члан 49.

Секретара суда, у складу са поступком утврђеним законом именује предсједник суда на неодређено вријеме, по претходно спроведеном јавном конкурсy.

Члан 50.

(1) Секретар суда помаже предсједнику суда у обављању послова судске управе, а по овлаштењу предсједника покреће и спроводи поступке због лакше повреде службене дужности радника и може увијек дати иницијативу предсједнику суда за покретање поступка за утврђивање повреде радне дужности.

(2) Секретар суда одговоран је за правилно и благовремено обављање административних, техничких и финансијских послова у суду и обавља послове који су у вези са односима са јавношћу.

(3) У обављању својих дужности секретар је одговоран предсједнику суда.

Члан 51.

У судовима који немају секретара суда, предсједник суда сам врши послове секретара или те послове преноси на другог судију или овлаштеног радника суда.

Члан 52.

(1) Општу сједницу суда чине све судије тог суда.

(2) Општу сједницу сазива и њеним радом руководи предсједник суда.

(3) Општа сједница сазива се када је то предвиђено правилима судског поступка.

(4) За пуноважност одлучивања на општој сједници потребно је присуство најмање двије трећине судија, а одлуке се доносе већином гласова.

Члан 53.

(1) У судовима се оснивају судска одјељења ради одлучивања о стварима из исте правне области, као што су:

а) кривично,

б) грађанско,

в) управно,

г) прекршајно

д) ванпарнично и

ђ) друга одјељења за која се укаже потреба за оснивањем, када су за то испуњени услови предвиђени законом или Правилником о унутрашњем судском пословању.

(2) Одјељења имају предсједника одјељења којег из реда судија тог суда именује предсједник суда.

Члан 54.

(1) Министар уз консултацију са Високим судским и тужилачким савјетом доноси Правилник о унутрашњем судском пословању.

(2) Предсједник суда, уз сагласност министра доноси Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

VI ПРАВОСУДНА УПРАВА

Члан 55.

Министарство у оквиру судске управе има сљедеће надлежности:

- а) израда законских текстова и других прописа за установљење, надлежност, састав и поступак пред судовима,
- б) врши надзор и прати примјену овог закона и других прописа и подзаконских аката који се односе на организацију и пословање суда,
- в) осигурање материјалних, финансијских, просторних и других услова за рад судова,
- г) прикупљање статистичких и других података о раду судова,
- д) надзор над финансијским и материјалним пословањем судова,
- ђ) испитивање представки грађана на рад судова који се односе на рад судова у пословима судске управе,
- е) надзор над примјеном Правилника о унутрашњем судском пословању,
- ж) обука запослених у судовима Републике Српске, који нису обухваћени обуком Центра за едукацију судија и тужилаца Републике Српске и
- з) други послови предвиђени овим законом.

Члан 56.

(1) Министар даје сагласност на Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у судовима.

(2) У обављању послова правосудне управе, министар може захтијевати од предсједника суда да акт који није у складу са законом или подзаконским актом стави ван снаге, а уколико предсједник суда не поступи по таквом захтјеву, министар ће донијети акт којим ће поништити или укинати такав акт, у складу са правилима Закона о општем управном поступку.

(3) Акт министра је коначан.

Члан 57.

Надзор над правилним обављањем послова правосудне управе у судовима обављају инспектори Министарства, а рачуноводствене послове овлаштени радници из финансијске области.

Члан 58.

(1) Судови су дужни да доставе Министарству све тражене податке који су потребни за вршење надлежности из чл. 55. и 56. овог закона.

(2) Судови подносе шестомјесечни извјештај до 15. јула текуће године, а годишњи извјештај о раду до 31. јануара наредне године, за претходну годину.

(3) Извјештаји из става 1. овог члана достављају се Министарству и Високом судском и тужилачком савјету.

Члан 59.

(1) Притужбе које су физичка или правна лица упутила против судија, Министарство ће по пријему, без одгађања прослиједити Високом судском и тужилачком савјету на даље поступање.

(2) Копија притужбе доставља се предсједнику суда, а ако се притужба односи на предсједника суда, она ће бити достављена предсједнику непосредно вишег суда.

(3) Притужбе које се односе на пословање судске управе достављају се предсједнику суда.

Члан 60.

Министарство врши своје дужности у складу са овим законом и не смије на било који начин утицати на рад судова.

Члан 61.

Министарство води евиденцију судија и стручних сарадника, која садржи сљедеће податке:

- а) личне податке,
- б) податке о именовану и разрјешењу,
- в) оцјена о постигнутом успјеху и
- г) податке о правоснажно окончаном дисциплинском поступку.

Члан 62.

(1) Министарство и Високи судски и тужилачки савјет координирају употребу информационих технологија у судовима, ради остваривања једнообразности.

(2) Суд може увести аутоматизовани систем праћења или регистрације предмета или други систем управљања предметима, укључујући системе сигурносне похране и чувања података, само уз претходну сагласност Министарства.

VI ДОДАТНЕ СУДИЈЕ И СУДИЈЕ ПОРОТНИЦИ

Члан 63.

(1) У суду који има већи број неријешених предмета, могу се именовати додатне судије, на начин и по поступку утврђеним законом.

(2) Министар посебним актом уређује критеријуме о броју неријешених предмета, као услов за именовање додатних судија.

(3) Ако предсједник суда сматра да су суду неопходне додатне судије, посредством Министарства поднијеће Високом судском и тужилачком савјету захтјев за именовање додатних судија.

(4) Конкурс за попуну додатних судија може бити расписан тек по претходно прибављеној сагласности Министарства.

Члан 64.

(1) Предсједник основног и окружног суда, након прибављеног мишљења Високог судског и тужилачког савјета утврђује број судија поротника потребних за рад тог суд.

(2) Предсједник основног и окружног суда објављује конкурс за судије поротнике оглашавањем на огласној табли суда и најмање у једним дневним новинама. Предсједник суда по својој оцјени бира најбоље кандидате за судије поротнике између кандидата који испуњавају услове утврђене законом и доставља листу кандидата Високом судском и тужилачком савјету на именовање.

Члан 65.

Суд води евиденцију за сваког судију и судију поротника, у којој су садржани лични подаци и подаци о стручној спремности и искуству судије, као и остали подаци. Судија, односно судија поротник, има право увида у свој досије и право да тражи исправку погрешних података.

Члан 66.

(1) Резултати рада судија оцјењују се најмање једном у три године у складу са критеријумима које утврди Високи судски и тужилачки савјет.

(2) Новоизабране судије оцјењују се једном годишње за прве три године мандата, а по истеку тог рока у периоду из става 1. овог члана.

(3) Оцјењивање резултата рада судија врши предсједник суда, а резултате рада предсједника суда оцјењује предсједник непосредно вишег суда.

VII РАДНИЦИ СУДА

Члан 67.

(1) Министар утврђује критеријуме за одређивање укупног броја радника у судовима.

(2) Радници суда, у смислу овог закона су сва запослена лица осим судија.

(3) Број радника, њихова стручна спрема и други услови за запошљавање у сваком суду посебно се утврђују Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

Члан 68.

(1) У основни суд и окружни привредни суд за стручног сарадника може се именовати лице које је дипломирани правник и има положен правосудни испит.

(2) У окружни суд и Виши привредни суд, за вишег стручног сарадника може бити именован дипломирани правник са положеним правосудним испитом и искуством на раду на правним пословима са најмање три године.

(3) У Врховни суд, за вишег стручног сарадника може бити именован дипломирани правник са положеним правосудним испитом и искуством на раду на правним пословима са најмање пет година.

Члан 69.

(1) Стручне сараднике и више стручне сараднике по окончању поступка јавне конкуренције именује предсједник суда на неодређено вријеме.

(2) Министар утврђује критеријуме за одређивање броја стручних сарадника и виших стручних сарадника.

Члан 70.

(1) Стручни сарадник може по овлаштењу и под непосредним надзором судије спроводити одређене радње у судском поступку.

(2) Након спроведених радњи из става 1. овог члана стручни сарадник израђује и доставља судији нацрт судске одлуке.

(3) Радње из става 1. овог члана могу се спроводити у сљедећим поступцима:

а) у парничном поступку у споровима мале вриједности у којима је предмет спора новчано потраживање или накнада штете,

б) у извршном поступку,

в) у ванпарничном поступку, осим поступка одузимања пословне способности, развргнућа сувласничке заједнице и уређења међа,

г) у оставинском поступку и

д) у прекршајном поступку.

(4) Виши стручни сарадник помаже судији у његовом раду, израђује нацрте судских одлука, проучава правна питања, судску праксу и правну литературу, израђује нацрте правних схватања, те обавља самостално или под надзором и по упутствима судије и друге стручне послове.

Члан 71.

Едукација стручних сарадника и виших стручних сарадника врши се у складу са програмом едукације коју утврђује Центар за едукацију судија и тужилаца Републике Српске.

Члан 72.

(1) За судијског приправника може бити примљен дипломирани правник, најдуже на период до двије године.

(2) Избор судијског приправника обавља се на основу јавног конкурса који објављује предсједник суда.

(3) Едукација судијских приправника одвија се у складу са програмом почетне обуке, коју утврђује Центар за едукацију судија и тужилаца.

Члан 73.

(1) Судови могу примати приправнике – волонтере. Одредбе овог закона које се односе на судијске приправнике, примјењују се на приправнике – волонтере.

(2) Приправницима – волонтерима за вријеме обављања праксе не припада накнада за рад, нити друга права, осим права на здравствено осигурање и осигурање за случај несреће на послу.

Члан 74.

(1) Одређене административне послове предсједник суда може повјерити административним радницима суда уколико овим законом или другим прописом није другачије прописано.

(2) Предсједник суда доноси рјешење о повјереним пословима из става 1. овог члана којим даје овлашћење за самостално обављање сљедећих активности:

- а) овјеравање потписа,
- б) обавјештавање на основу података из судског регистра,
- в) издавање увјерења о чињеницама о којима суд води службену евиденцију,
- г) примати на записник или у облику службене забиљешке кратка обавјештења странака и других заинтересованих лица о промјени адресе или боравишта, или о датуму пријема судске одлуке када доставница није враћена суду или је враћена суду али датум извршења доставе није назначен на доставници,
- д) предузимање одговарајуће мјере за наплату новчаних казни и трошкова поступка и
- ђ) обављање других послова и задатака које им додијели предсједник суда или секретар суда.

Члан 75.

Прописи о радним односима запослених у органима управе примјењују се на раднике суда ако законом није другачије одређено.

Члан 76.

Радници суда примају се у радни однос након спроведеног јавног конкурса уз обавезни пробни рад од три мјесеца.

Члан 77.

За раднике суда води се евиденција, у којој су садржани лични подаци, подаци о стручној спреми и искуству, и остали подаци. Сви радници суда чији се подаци чувају у евиденцији имају право увида у свој досије и право да траже исправку погрешних података.

Члан 78.

(1) Резултати рада радника суда оцјењују се једном годишње.

(2) Предсједник суда оцјењује резултате рада секретара суда, стручних сарадника, судијских приправника, земљишно-књижних референата, руководиоца организационих јединица и ИКТ референата.

(3) Секретар суда оцјењује резултате и осталих радника уз прибављено мишљење руководиоца који је непосредно надређен раднику који се оцјењује.

Члан 79.

Радници суда одговорни су за повреду радне дужности и против њих се може водити дисциплински поступак у складу са законом и правилником о дисциплинској

одговорности државних службеника запослених у републичким органима управе Републике Српске.

VIII СУДСКИ ТУМАЧИ И ВЈЕШТАЦИ

Члан 80.

(1) Министар доноси рјешење о постављењу судског тумача.

(2) Судови користе услуге сталних судских тумача, осим у случајевима када нема судских тумача за одређени језик. Права и дужности сталних судских тумача регулисаће се посебним прописима.

(3) У случају када нема судских тумача за одређени језик, суд може за тумача узети лице које течно говори језик за који је потребан превод.

(4) Суд је дужан да упозори тумача из става 3. овог члана, у складу са важећим прописима.

Члан 81.

(1) Судски тумачи преводе на захтјев суда изворни или писани текст са страног језика на један од службених језика који су у употреби у Републици Српској.

(2) Министар именује судског тумача у складу са Правилником о сталним судским тумачима.

Члан 82.

Права и дужности сталних судских тумача уређују се посебним прописом.

Члан 83.

(1) Министар у складу са законом именује и разрјешава вјештаке.

(2) Послове вјештака могу обављати физичка и правна лица, који испуњавају услове утврђене законом.

(3) Вјештаци се именују на период од шест година и могу бити поново бирани.

IX ОБАВЕЗЕ ПРЕМА СТРАНКАМА И ЈАВНОСТИ

Члан 84.

Судије, стручни сарадници, виши стручни сарадници и радници суда дужни су да чувају као службену тајну све што у току свог рада сазнају о учесницима у поступку и о правним и чињеничним околностима њиховог предмета, те су дужни да их чувају као повјерљиве податке који нису доступни јавности.

Члан 85.

(1) Судије, стручни сарадници, виши стручни сарадници и радници суда дужни су да чувају службену и пословну тајну, без обзира на начин на који су је дознали. Под службеном и пословном тајном подразумевају се нарочито:

- а) сви подаци који су као службена, односно пословна тајна одређени законом или другим прописом,
- б) сви подаци који су као службена, односно пословна тајна одређени општим актима државних органа, правних лица и других институција,
- в) подаци и исправе који су посебно одређени као службена, односно пословна тајна од државних органа, правних лица и других институција и
- г) подаци и исправе које је као службену, односно пословну тајну одредио предсједник суда или овлаштени радник суда.

(2) Обавеза чувања службене, односно пословне тајне траје и након престанка рада у суду.

(3) Предсједник суда може судију, стручног сарадника, вишег стручног сарадника, односно запосленог у суду, ослободити обавезе чувања службене, односно пословне тајне, ако у поједином случају за то постоје оправдани разлози.

Члан 86.

Ради поступања по хитним предметима ван радног времена, одређују се у суду дежурне судије и радници.

Члан 87.

Јавност и странке у поступку имају право приступа судским списима, у складу са законом, осим ако за поједине податке из судског уписника законом није другачије одређено.

Члан 88.

Република Српска одговара за штету коју у вршењу службе учине радници суда физичким или правним лицима својим незаконитим или неправилним радом.

Члан 89.

(1) Предсједник суда дужан је да утврди поступак примања притужби на рад суда, судија, стручних сарадника, виших стручних сарадника и радника суда, као и поступак поступања по тим притужбама.

(2) Предсједник суда поступа по притужбама поднесеним против радника суда, а притужбе против судија без одгађања доставља Високом судском и тужилачком савјету.

Члан 90.

Судска полиција Републике Српске, у складу са законом о судској полицији обезбјеђује судије, друге раднике и грађане, обезбјеђује судске зграде, одржава ред у

судници и другим судским просторијама за вријеме и у току суђења и спроводи судске одлуке.

Х ФИНАНСИРАЊЕ СУДОВА

Члан 91.

Средства за рад судова обезбјеђују се у буџету Републике Српске.

Члан 92.

(1) Приједлог буџета израђује суд у складу са Законом о буџетском систему Републике Српске.

(2) Приједлог буџета доставља се Министарству у законом утврђеном року.

(3) Приједлог буџета, усаглашен за све судове Републике Српске, Министарство доставља Високом судском и тужилачком савјету ради давања евентуалних сугестија.

Члан 93.

(1) Суд може, у складу са законом, примати донације у новцу, стварима и услугама, под условом да њихово прихватање не угрожава или доводи у сумњу независност и непристрасност суда.

(2) За пријем сваке донације за суд, предсједник суда мора добити одобрење од Министарства.

ХИ ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 94.

Одредбе чл. 10, 64. и 65. овог закона, које се односе на судије поротнике примјењују се само на поступке који се у складу са одредбама Закона о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 100/08 – Пречишћени текст) и Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, бр. 58/03, 85/03, 74705, 63/07 и 49/09), треба са спроведу по раније важећим прописима.

Члан 95.

У кривичним предметима у којима је стварна надлежност измијењена одредбама члана 27. став 1. тачка 1. подтачка а) и члана 28. став 1. тачка 1. Закона о судовима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 111/04, 109/05, 37/06, 17/08, 119/08, 58/09, 116/09), поступак ће се наставити пред судом надлежним према раније важећим прописима.

Члан 96.

Стручни сарадници и виши стручни сарадници који су изабрани по прописима који су примјењивани до доношења овог закона, настављају да раде до истека мандата на који су именовани.

Члан 97.

У предметима из члана 32. став 1. тачка з) поступак ће окончати судови према раније важећим прописима.

Члан 98.

(1) Основни судови из члана 26. став 1. т. р), с), т), ћ), у), ф) и х) почеће да раде кад се испуне материјалне и друге претпоставке за рад ових судова.

(2) О испуњености услова за почетак рада судова из става 1. овог члана Влада доноси одлуку на приједлог министра.

Члан 99.

(1) Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о судовима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 111/04, 109/05, 37/06, 17/08, 119/08, 58/09 и 116/09).

(2) Почетком рада основних судова у Лопарама, Српцу, Броду, Шамцу, Козарској Дубици, Невесињу и Рогатици, престају да раде одјељења при основним судовима у Бијељини, Вишеграду, Градишци, Дервенти, Модричи, Приједору и Требињу.

Члан 100.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:
Датум:

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ
Мр Игор Радојичић

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ЗАКОНА О СУДОВИМА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона утврђен је у члану 122. Устава Републике Српске, који гласи: „Оснивање, надлежност, организација и поступак пред судовима уређују се законима“.

II УСКЛАЂЕНОСТ СА УСТАВОМ, ПРАВНИМ СИСТЕМОМ И ПРАВИЛИМА НОРМАТИВНОПРАВНЕ ТЕХНИКЕ

Према Мишљењу Републичког секретаријата за законодавство број: 22/01-021-384/11 од 27. маја 2011. године, **уставни основ** за доношење овог закона садржан је у **члану 122. Устава Републике Српске**, којим је утврђено да се оснивање, надлежност, организација и поступак пред судовима уређују законима.

Програмом рада Владе Републике Српске за 2011. годину предвиђено је доношење овог закона.

Закон о судовима Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 111/04) претрпио је више измјена и допуна („Службени гласник Републике Српске“, бр. 109/05, 37/06, 17/08, 119/09, 58/08 и 116/09). Будући да је основни текст Закона о судовима из 2004. године мијењан више пута, чиме је измијењено више од половине основног текста, обрађивач је приступио изради новог текста закона, а у складу са чланом 35. став 2. Правила нормативно-правне технике за израду закона и других прописа Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 13/06 и 20/06), према којем се у случају измјене или допуне више од половине основног текста прописа, приступа доношењу новог прописа.

Предложеним текстом закона уређује се организација, надлежност и функционисање основних судова, окружних судова, окружних привредних судова, Вишег привредног суда и Врховног суда Републике Српске, услови и мандат за вршење судијске функције, именовање предсједника судова, унутрашња организација судова, правосудна управа, именовање додатних судија и судија поротника, постављење судских тумача и вјештака, обавезе према странкама и јавности и финансирање судова.

У односу на важећа законска рјешења, овим законом предвиђа се **оснивање нових судова и то: основног суда у Лопарама** за подручје општине Лопаре, **основног суда у Српцу** за подручје општине Србац, **основног суда у Броду** за подручје општине Брод, **основног суда у Шамцу** за подручје општине Шамац, Пелагићево и Доњи Жабари, **основног суда у Козарској Дубици** за подручје општине Козарска Дубица, **основног суда Невесиње** за подручје општине Невесиње и **основног суда Рогатица** за подручје општине Рогатица.

Такође, у саставу **Окружног суда у Бањој Луци** предвиђа се формирање **посебног самосталног специјализованог одјељења**, са надлежношћу за одређена кривична дјеча прописана посебним законом.

Исто тако, овим законом омогућава се да стручни сарадник може само по овлаштењу и под непосредним надзором судије проводити одређене радње у судском поступку те по проведеним радњама израдити и доставити судији нацрт судске одлуке.

Поред тога, предложеним законским рјешењима **проширују се надлежности Министарства правде** тако да оно издаје судијама службене легитимације на основу Правилника о облику и изгледу службене легитимације, који доноси министар. Такође,

проширују се и овлашћења министра правде на начин да министар **даје сагласност** на Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у судовима, а у обављању послова правосудне управе, министар може захтијевати од предсједника суда да **акт који није у складу са законом или подзаконским актом стави ван снаге**.

Републички секретаријат за законодавство упутио је обрађивачу примједбе које се односе **на овлашћења стручних сарадника, спровођење јавног конкурса** приликом пријема секретара суда, **усклађивање** одредби које се односе на обезбјеђење суда **са Нацртом Закона о судској полицији**. Остале примједбе односиле су се на отклањање нејасноћа и њихове уједначене примјене у пракси, као и у циљу нормативно правног уређивања и прецизнијег дефинисања предложених законских рјешења, језичке и термилошке усаглашености предложених законских рјешења **у складу са Правилима нормативно-правне технике за израду закона и других прописа Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске", бр. 13/06 и 20/06).

Републички секретаријат за законодавство констатује да је обрађивач закона поступио у складу са Смјерницама за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона ("Службени гласник Републике Српске", број 123/08), утврдио да Нацрт закона о судовима од интереса за јавност, те Нацрт закона о судовима је након његове израде објавио на интернет страници Министарства правде.

Будући да **постоји уставни основ** за доношење овог закона и да је **усаглашен са правним системом Републике Српске** и Правилима нормативно-правне технике за израду закона и других прописа Републике Српске, те да је обрађивач Закона **прихватио примједбе и сугестије** овог секретаријата, мишљење је да се Нацрт закона о судовима **може** упутити на разматрање.

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

IV РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Закон о судовима Републике Српске донесен је 2004. године и објављен у "Службеном гласнику Републике Српске", број 111/04. Овим законом утврђена је нова организација, надлежност и функционисање основних, окружних и Врховног суда Републике Српске. Овим законом успостављено је 19 основних судова, пет окружних судова и Врховни суд Републике Српске и оваквом организацијом омогућена је судска заштита која је гарантована у члану 16. Устава Републике Српске. Овим чланом гарантује се сваком једнака заштита права пред судовима и другим државним органима, као и право на жалбу и у другом правном средству против сваке одлуке којом се рјешава о нечијем праву или на закону заснованом интересу.

Закон из 2004. године претрпио је више измјена и допуна које су објављене у „Службеном гласнику Републике Српске“, бр. 109/05, 37706, 17/08, 119/09, 58/08 и 116/09. Будући да је основни текст Закона о судовима из 2004. године мијењан шест пута, стечени су услови да се ради на новом законском тексту, који је преузео нека рјешења из основног текста, као и рјешења која су мијењана измјенама и допунама, као и нова рјешења која су уграђена у понуђени текст овог закона. Посебно наглашавамо да ће нови текст Закона о судовима имати и свој изузетан и практичан значај, јер ће судијама и странкама као и другим заинтересованим бити омогућено да се служе Законом који ће у цијелости бити објављен на једном мјесту.

V ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

У првој глави садржане су опште одредбе од чл. 1. до 16. у којима је посебно разрађено уставно начело према коме судови своју функцију обављају у систему подјеле власти. То подразумијева да у правним системима, какав је и у Републици Српској, који је заснован на подјели власти, и гдје је судска власт одвојена од осталих (законодавне и извршне), у организационом, али и у функционалном принципу. То је посебно наглашено у члану 121а. Устава, који гарантује самосталност и независност судова, посебно од извршне и законодавне власти, што је потврђено и у члану 3. предложеног закона, којим је регулисано да нико не смије утицати на независност и непристрасност судије при одлучивању у предметима који су му додијељени.

Чланом 6. судови гарантују правним и физичким лицима заштиту права и слободе, која је загарантована Уставом Босне и Херцеговине, Уставом Републике Српске и другим законима, те се обезбјеђује уставност и законитост и осигурава јединствена примјена закона, као и једнакост свих пред законом.

Чланом 9. разрађено је и уставно начело јавности расправљања пред судом. Јавност рада подразумијева да осим странака, суђењу могу присуствовати и трећа лица у неодређеном броју, који је ограничен само с обзиром на величину просторије у којој се одржава суђење.

Јавност рада обезбјеђује се у парничном, кривичном и ванпарничном поступку и она може бити искључена само у одређеним случајевима предвиђеним законом, као што је на примјер, искључење јавности, суђење ради заштите личних и породичних прилика, као и других права, која уживају заштиту личности, о чему суд одлучује у сваком конкретном случају. Повреда начела јавности представља апсолутно битну повреду одредаба поступка (парничног, кривичног и ванпарничног), што има за посљедицу укидање одлука, уколико је јавност незаконито искључена.

Чланом 11. регулисано је да судови у поступку користе језике српског, бошњачког и хрватског народа, а да су службена писма ћирилица и латиница, с напоменом да суд води поступак на језику којим се служи судија, с тим да се странци мора на њен захтјев обезбиједити превод на рочишту или превод одлуке суда на језику којим се странка служи у поступцима и то у кривичним предметима на трошак суда, а у свим осталим поступцима на трошак странке.

Према садашњим рјешењима, Високи судски и тужилачки савјет је одлуком прописао јединствене обрасце за легитимацију за све судије, у оба ентитета, а које је потписивао министар правде за судије именоване у судове у Републици Српској. Овај закон нуди ново рјешење (члан 12) да судије имају службену легитимацију чије обрасце прописује и издаје министар правде. С обзиром на то да је ријеч о судијама који су именовани у судове Републике Српске, логично је да ће легитимација судија садржавати обиљежја Републике Српске.

У осталим одредбама разрађена су и питања као што су забрана испољавања и истицања ознака припадности (члан 14), печат суда (члан 15), као и сарадња и међусобна правна помоћ између судова у Босни и Херцеговини, као и међународна правна помоћ.

У другој глави од чла. 17. до 34. разрађене су врсте, организација и надлежност судова. Судску власт у Републици Српској врше судови опште и посебне надлежности, с тим да су судови опште надлежности, основни (19), окружни (5) и Врховни суд, а судови посебне надлежности су окружни привредни (5) и Виши привредни суд.

У члану 26. утврђено је да у Републици Српској постоји 19 основних судова, који су основани за једну или више општина, како је то за сваки суд одређено у одредбама овог закона. Основни судови у Бијељини, Вишеграду, Градишци, Дервенти, Модричи, Приједору, Сокоцу и Требињу ће имати одјелења, с тим да би, како је то регулисано у члану 99. овог закона почетком рада Основних судова у Лопарама, Српцу, Шамцу, Козарској Дубици, Невесињу и Рогатици престала да раде ова одјелења, а која се налазе у саставу Основних судова: Бијељина, Вишеград, Градишка, Дервента, Модрича, Приједор и Требиње. Сједиште окружних судова и окружних привредних судова се поклапају (мјесна надлежност), а што је регулисано чл. 27. и 28. предложеног закона.

Стварна надлежност судова опште надлежности (основни и окружни) регулисана је чл. 29. и 30, а судова посебне надлежности (окружних привредних судова и Вишег привредног суда) чл. 32. и 33, а стварна надлежност Врховног суда регулисана је чланом 34. овог закона. Основни судови и даље су надлежни у кривници за кривична дјела за која је прописана казна затвора до десет година, ако посебним законом није другачије одређено. Основни судови су надлежни да у првом степену одлучују у свим грађанским стварима, без обзира на врсту и вриједност спора, те у ванпарничним стварима, као и у прекршајним предметима, те да спроводе поступак извршења, ако то законом није другачије одређено.

Окружни судови су надлежни да суде у кривници за кривична дјела за која је законом прописана казна већа од десет година или дуготрајни затвор, те да одлучују о управним споровима, и да као другостепени судови одлучују о жалбама против одлука основних судова. Окружни судови врше и друге послове регулисане у члану 30. закона.

Чланом 31. предвиђено је да при Окружном суду у Бањој Луци постоји Посебно самостално специјализовно одјелење, чија надлежност је за кривична дјела прописана посебним законом са мјесном и стварном надлежношћу за подручје Републике Српске. Ово одјелење води кривичне поступка по оптужницама Специјалног тужилаштва, које се налази у саставу Окружног тужилаштва у Бањој Луци, а које је надлежно да гони учиниоце кривичних дјела из области организованог криминала и најтежих облика привредног криминала за цијело подручје Републике Српске.

Као што је познато, од 1. маја 2010. године, почели су да раде окружни привредни судови и Виши привредни суд, као посебни судови, у чијој надлежности је у првом степену да води поступак у парничним и ванпарничним стварима који се односе на права и обавезе по основу правног промета робе, услуга, вриједносних папира, власничких и других стварних права на некретнинама (привредни спорови), те да воде стечајни и ликвидациони поступак, као и спорове који настану поводом спровођења поступка стечаја и ликвидације. Окружни привредни судови воде поступак регистрације правних лица и самосталних предузетника утврђених Законом о упису пословних субјеката. Као другостепени суд у овим предметима установљен је Виши привредни суд са сједиштем у Бањој Луци, који одлучује о жалбама против одлука окружних привредних судова, те одлучује о сукобу надлежности и утврђује правне ставове ради јединствене примјене закона из надлежности окружних привредних судова.

Врховни суд Републике Српске, као највиши суд у Републици Српској, одлучује о редовним и ванредним правним лијековима, као и правним лијековима против одлука својих вијећа, ако законом није другачије одређено. Улога Врховног суда је да заузима начелне ставове о питањима за која оцијени да су од значаја за јединствену примјену закона у Републици Српској, што му је и уставна обавеза. Наиме, чланом 123. Устава Републике Српске регулисано је да Врховни суд Републике Српске, као највиши суд у Републици, обезбјеђује јединствену примјену закона. Ове ставове Врховни суд

заузима на општој сједници Врховног суда или на проширеној сједници суда, којој присуствују по један представник из сваког окружног суда.

У трећој глави понуђена су потпуно нова рјешења, која нису била регулисана у сада важећем Закону. Наиме, у овим одредбама регулисано је питање мандата вршења судијске функције, као и начин избора и мандати председника судова.

Осим општих услова предвиђених у члану 35. овог закона, за судију основног суда може бити именовано лице које има најмање три године искуства на правним пословима након положеног правосудног испита, за судију окружног и окружног привредног суда лице које има најмање пет година искуства на пословима тужиоца, адвоката или другог релевантног правног искуства након положеног правосудног испита, док за судију Вишег привредног суда може бити именовано лице које има најмање шест година радног искуства, а за судију Врховног суда најмање осам година радног искуства на пословима судије, тужиоца, адвоката или другог релевантног правног искуства. Овим одредбама предвиђено је да се из реда судија сваког суда бира председник суда, на одређени мандат, који има доказане руководне и организационе способности за рад у правосуђу.

Према важећем Закону о Високом судском и тужилачком савјету општи и посебни услови за судије уређени су Законом о Високом судском и тужилачком савјету, што по нашој оцјени, није и не може бити предмет тог закона, него управо Закона о судовима Републике Српске. Да не би било колизије са одредбама Закона о Високом судском и тужилачком савјету који регулише ово питање углавном су преузети општи и посебни услови за именовање судија и председника судова из Закона о Високом судском и тужилачком савјету.

У четвртој глави разрађена је унутрашња организација судова (чл. 47. до 54). Сваки суд има председника суда који обавља послове судске управе у складу са законом и Правилником о унутрашњем судском пословању. Председник суда одговоран је за руковођење судом и судском управом, с тим да може поједине своје надлежности пренијети на судије или овлаштене раднике суда. Овим законом такође је предвиђено да уколико из било којих разлога, председник суда не може обављати дужност председника суда, из реда судија тог суда ће се именовати вршилац дужности на мандат од шест мјесеци, с тим да се у оправданим случајевима тај мандат може продужити за још шест мјесеци. Вршилац дужности председника суда је нови институт и именован би се само у случајевима када председник суда из било којих разлога не може обављати дужност председника суда, тако да би ту дужност обављао вршилац дужности до именовања председника суда редовним путем.

Судови који имају седам и више судија, по правилу, могу имати секретара суда, који помаже председнику суда у обављању послова судске управе, те да врши и друге послове по овлаштењу председника суда.

Закон предвиђа да сви судови имају општу сједницу суда, коју чине све судије тог суда, а том сједницом руководи председник суда. На сједници се расправља о стручним и другим питањима везаним за рад суда.

Због специфичности и разноврсности послова које обављају судови, а ради одлучивања о стварима из исте правне области, у судовима се оснивају одјелења из одређене области, као што су кривично, грађанско, управно, прекршајно, ванпарнично и друга одјелења ако се укаже потреба за оснивање таквих одјелења.

У петој глави регулише се правосудна управа у којој је посебно разрађено питање надлежности Министарства правде и министра правде, као и надзор над радом судова. Овдје је битно напоменути да у оквиру својих надлежности утврђених овим законом, Министарство правде не може ни на који начин утицати на независност и самосталност судова која им је загарантована Уставом Републике Српске. Министарство правде врши послове надзора над примјеном овог закона, као и подзаконских аката који се односе на организацију и пословање суда, затим се брине о стварању материјалних, просторних и других претпоставки за рад судова, стварајући им услове да буду потпуно независни и самостални од било чијег утицаја.

Министар правде у оквиру своје надлежности даје сагласност на Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у судовима и обавља друге послове у оквиру правосудне управе, утврђене у члану 56. овог закона. У оквиру судске управе судови су дужни да Министарству правде подносе шестомјесечне извјештаје, као и годишње извјештаје о раду, с тим да је чланом 60. наглашено да Министарство правде, вршећи своја овлаштења из овог закона не смије на било који начин утицати на рад судова.

У шестој глави регулисано је питање додатних судија као и судија поротника. Додатне судије предвиђене су само у случајевима кад се у неком од суда појави већи број неријешених предмета из ранијих година, те се могу именовати додатне судије у циљу рјешавања заосталих предмета. Додатне судије именују се на начин и по поступку како је то регулисано у члану 63. наведеног закона, а министар правде ће посебним актом утврдити критеријуме за именовање додатних судија. Судије поротници као изузетак од правила да суде судије професионалци остале су само у предметима у којима према ранијим прописима учествују и судије поротници.

У седмој глави регулисано је питање радника запослених у судовима. Министар правде доноси посебан акт којим утврђује критерије за одређивање укупног броја радника у судовима, а број радника углавном зависи од броја судија у сваком суду. Посебна новина у овом закону је статус стручних сарадника и виших стручних сарадника. Након што је Уставни суд Републике Српске утврдио да су одредбе Закона о парничном, ванпарничном и извршном поступку, према којима су стручни сарадници имали овлаштења да суде у одређеним предметима нису у сагласности са Уставом Републике Српске, престала је потреба да стручне сараднике именује Високи судски и тужилачки сајет, као и да се именују на одређени мандатни период. Овим законом предвиђа се да стручне сараднике и више стручне сараднике именују предсједници судова, с тим да је у члану 68. предвиђено ко се може именовати за стручног сарадника, односно за вишег стручног сарадника. Стручни сарадници именују се на неодређено вријеме, а чланом 97. овог закона, предвиђено је да стручни сарадници који су изабрани по прописима који су примјењивани до доношења овог закона, настављају да раде до истека мандата на који су именовани.

У члану 70. предвиђено је које послове и под којим условима могу обављати стручни сарадници у основним судовима, као и које послове стручни сарадници раде у окружним судовима и окружним привредним судовима, Вишем привредном суду и Врховном суду. Радници запослени у суду остварују права и обавезе у складу са Законом о правима и обавезама за раднике који се примјењују у органима управе, с тим да се радници за свој рад оцјењују једном годишње оцјеном предсједника суда или секретара суда, како је то уређено у члану 78. овог закона.

У осмој глави уређено је питање судских тумача и вјештака и углавном у складу са прописима који регулишу ову област. Министар правде именује вјештаке у складу са

Законом о вјештацима Републике Српске, а судске тумаче у складу са Правилником о сталним судским тумачима.

У деветој глави регулисано је питање обавезе суда и судија према странкама и јавности и као врло важно начело јавности је да странке у поступку имају право приступа судским списима у складу са законом, осим ако за поједине податке из судског уписника није другачије одређено. Такође је регулисано и питање евентуалне штете коју радници суда причине физичким и правним лицима својим незаконитим и неправилним радом.

У десетој глави разрађен је поступак и органи овлаштени за утврђивање буџета за рад судова. Битно је истакнути да сваки суд има ставку на буџету и да се извршење буџета врши у складу са буџетом који је одобрила Народна скупштина Републике Српске за сваку календарску годину. Министарство правде у оквиру својих овлаштења води рачуна да се судовима обезбиједи потребна финансијска средства, као и друге претпоставке за успјешан рад судова.

У једанаестој глави регулисане су прелазне и завршне одредбе за примјену Закона о судовима Републике Српске.

У прелазним и завршним одредбама ријешено је питање поротника који учествују у суђењу само у предметима према Закону о кривичном поступку Републике Српске („Службени гласник РС“, број 100/08) и Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/09), а који треба да се спроведу по раније важећим прописима.

Важно је такође истаћи и одредбу члана 98. којом је регулисано да ће основни судови у Лопарама, Српцу, Броду, Шамцу Козарској Дубици, Невесињу и Рогатици почети да раде кад се испуне материјалне и друге претпоставке за рад наведених судова, о чему ће у сваком конкретном случају, на приједлог министра правде, одлуку донијети Влада Републике Српске. У члану 99. регулисано је да ће почетком рада основних судова у Лопарама, Српцу, Броду, Шамцу, Козарској Дубици, Невесињу и Рогатици престати да раде одјељења при основним судовима у Бијељини, Вишеграду, Градишци, Дервенти, Модричи, Приједору и Требињу.

VI УЧЕШЕЋЕ ЈАВНОСТИ

У складу са чланом 37. став 1. тачка ђ) Пословника Владе Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 10/09), те т. 4. и 15. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу у јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, број 123/08), обрађивач Закона о судовима утврдио је да је Закон од интереса за јавност. Закон ће бити објављен на интернет-страници (www.vladars.net), са роком од осам дана ради достављања примједаба и сугестија.

VII ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За примјену овог закона нису потребна посебна финансијска средства, осим одредбе члана 31. став 1. т. р) до х) када ће по обезбјеђењу финансијских и других средстава одлуку о почетку рада сваког суда донијети Народна скупштина на приједлог Владе Републике Српске.